

Sihtkontrolli kokkuvõte. Hoolekandeesutused 2017

Käesoleva aasta märtsikuus viis Tööinspeksioon läbi sihtkontrolli hoolekandeesutustes. Kontrolli eesmärk oli aidata luua turvaline töökeskkond igas hoolekandeesutuses ning suurendada tööandjate ja töötajate teadlikkust võimalikest ohtudest ja nende ärahoidmise võimalustest.

Hoolekandeesutuste töötajate töö on füüsiliselt ja psüühiliselt koormav, töötajad hoolitsevad klientide nii füüsiliste, sotsiaalsete kui ka psüühiliste vajaduste rahuldamise eest.

Sihtkontrolli raames on külastatud 43 hoolekandeesutust 11 maakonnast üle Eesti: Harju-, Tartu-, Ida-Viru-, Pärnu, Võru-, Viljandi-, Valga-, Rapla-, Põlva-, Lääne- ja Jõgeva maakonnast.

Läbi viidud sihtkontroll näitas, et valdavas enamuses ehk 98% kontrollitavates asutustes on määratud töökeskkonnaspetsialist ning 93% asutustes on korraldatud töökeskkonna riskianalüüs, mis näitab, et tööandjad panustavad töökeskkonna parendamisse.

Kõikides kontrollitavatest hoolekandeesutustes on võetud kasutusse erinevaid abivahendeid hooldajate töö lihtsustamiseks nagu näiteks: funktsionaalsed voodid, mehaanilised tõsteseadmed, pehmenduskaanderaamid, tõstelinaad, ristlinaad, tõstevööd, kärud, libistamislinaad, libistamislaudad, pesemisraamid, pesemistoolid, dušikärud, elektrilised patsienditõstukid ja palju muud. Sihtkontroll näitas, et vaid 53% külastatud asutustest on olemas ohutusjuhendid raskuste käsitsi teisaldamise kohta, milles on käsitletud ergonoomiliselt õigeid töövõtteid, mis tähendab, et tööandjad alahindavad töötajate töökeskkonnaalaste juhendamiste olulisust. Positiivsena võib välja tuua selle, et töötajad saavad perioodiliselt ergonoomiaalaseid koolitusi. Vaatamata sellele ei vabasta see tööandjat kohustusest koostada asjakohast ohutusjuhendit. Kirjaliku ohutusjuhendiga peab töötaja tutvuma juba enne tööle asumist. Tööandja peab koostama ohutusjuhendi ning vajadusel uuendama vastavalt kogemustele, töökeskkonna sisekontrollile, riskianalüüsile ning tööõnnetuste, õnnetusohude ja -juhtumite uurimismaterjalidele. Ohutusjuhendite täiendamisele järgneb töötajate täiendjuhendamine. Ohutusjuhend peab sisaldama informatsiooni ohuteguritest ja ennetusmeetmetest konkreetsest tehtavast tööst ja töökohast lähtuvalt, ei piisa üldsõnalisest juhendist.

Vesteldes hoolekandeesutuste personaliga selgus, et kõigil töötajatel on võimalus kasutada tööpäevasisesid lisapuhkepause, kõigil küsitletud töötajatel on võimalus tööst lühiajaliselt puhata ja taastuda. See on väga oluline füüsilise kui vaimse ülekoormuse vältimiseks, seda kõike selleks, et säilitada töötaja töövõimet ning ära hoida võimalikke tööga seotud haigestumisi.

Käesoleva sihtkontrolli raames pöörati tähelepanu ka töötajate tervisekontrolli korraldusele, sest tegemist on enamasti öötöötajatega, kelle töökohustusse hulka kuulub ka raskuste käsitsi teisaldamine. Kontrollimise tulemustest selgus, et üle poole (51%) kontrollitavatest asutustest on nõuetekohaselt läbi viimata töötajate tervisekontrolli töötervishoiuarsti juures. Siinjuures juhib Tööinspeksioon tähelepanu, et just õigeaegselt läbi viidud tervisekontrollid aitavad avastada varase probleemi ning võimaldavad vältida töötaja tervise edasist halvenemist.

Kuna hoolekandeesutustes on osa tööõnnetusi põhjustatud komistamisest ja kukumisest, siis paralleelselt hinnati ka töökeskkonna siseste liikumisteede ohutust. Liikumisteede ohutuse hindamisel oli arvestatud, kas nad on terved, kas on piisavalt valgustatud ohtlikud kohad (näiteks tasapinna erinevused) on nõuetekohaselt märgistatud. Positiivsena võib välja tuua selle, et enamuses (67%) kontrollitud asutustest on liikumisteed ohutud.

Vesteldes hoolekandeesutuste personaliga selgus, et füüsiline koormus ei ole kõige suurem mure sotsiaalhoolekandeesutuste töötajatel, enamuses sotsiaalhoolekandeesutustes on olemas spetsiaalsed abivahendid patsientide pööramiseks, tõstmiseks ning transportimiseks nagu näiteks tõstukid, funktsionaalsed voodid, mis liiguvad pedaali vajutamise abil jne. Kõige raskem hooldaja töös on suur psühholoogiline koormus. Vahest tuleb ette olukordi, kus patsient soovib suhelda

personaliga. Iga patsient on erinev ning vajab personaalset suhtumist. Iial ei tea, milline oli patsiendi minevik, milline oli lapsepõlv, millised suhted olid peres. Iial ei tea millised „ravimata haavad“ võivad patsiendil olla. Inimese vananedes kerkivad sellised murekohad esile. Hooldajad on nagu näitlejad: koputad ühe ukse peale, teed rõõmsa näo ning räägid jõulise häälega, et saada sarnast vastureaktsiooni, koputad teise ukse peale ja tead, et seal elab religioosne inimene, kes vajab ka vastavast suhtumist. On loomulik, et inimestega töötades tahest-tahtmatult harjud nendega ning iga kord, kui keegi neist lahkub ilmast igavesti, siis hooldajad peavad seda läbi elama.

Kõik patsiendid ei ole „inglid“. Eriti raske periood on siis, kui tuleb uus patsient. Sellel perioodil peab toimuma mõlemapoolne harjumine. Tihti on patsientidel mitte üks, vaid mitu diagnoosi. Enamlevinud on dimentsus ehk sümptomite kompleks, mida iseloomustab peamiselt intellektuaalsete võimete taandareng. Lisaks intellektihäiretele on iseloomulik ka mäluhäirete esinemine. Lisaks võivad esineda häired kõigis teistes psüühilistes funktsioonides – tundeelus, tahteelus, tajumises, mõtlemises ja instinktides. Tegemist on haigete inimestega. Vaatamata sellele peavad hooldajad olema kiiresti kohanevad ja peavad oskama ära tunda patsiendi vajadusi. On oluline näha isiksust igas patsiendis, mitte diagnoosi.

Kindlasti igaüks ei saa töötada hoolekandeesutuses. Selleks, et seda tööd teha, peab töötaja olema empaatiline, hooliv ning armastama inimesi, mitte ainult inimesi, vaid ka vanu inimesi. Lisaks peab pidevalt ennast täiendama, osalema spetsiaalsetel personalikoolitustel, mis on suunatud olemasolevate teadmiste värskendamiseks ning uute teadmiste täiendamiseks.

Tööinspeksioon tänab kontrollitud hoolekandeesutuste töötajaid hea koostöö eest ning soovib edu turvalise töökeskkonna arendamisel.

Kokkuvõtte koostas:

Karina Bikmurzina